

Üstün Zekâlı Olduğu Varsayılan Beş Yaşında Bir Çocuğun Okuma Becerisi Üzerine Durum Çalışması*

Özlem BAŞ**

Öz: Üstün zekâlı olduğu varsayılan beş yaşında bir çocuğun okuma becerisini betimlemeyi amaçlayan bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden bütüncül tek durum deseni kullanılmıştır. Araştırmanın analiz birimi olan MKÇ ile yapılan okuma çalışmaları video kaydı, gözlem notları, babası ve öğretmeniyle yapılan görüşme kayıtları araştırmanın veri setini oluşturmaktadır. Verilerin analizinde doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularından yola çıkarak; okul öncesi dönemde kendi kendine okumayı öğrenen üstün zekâlı olduğu varsayılan beş yaşında bir çocuğun “kelime tanımaya” dayalı bir okuma stratejisi geliştirdiği ve kelime hazinesinin okuduğunu anlamasında önemli bir etken olduğu söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: Üstün Zekâ, Dil Edinimi, Kendi kendine okuyanlar

A Case Study on Reading Skill of a Five-Year-Old Child Who is Supposed to be Gifted

Abstract: In this case study which aims to describe the reading skills of a five-year-old child who is thought to be gifted, the in-depth single case method was used, which is one of the qualitative research methods. The reading exercises done with MKÇ - the analysis point of the research-, video records, observation notes and the records of observations of the child with the father and a teacher, constitute the given data. The document analysis method was used in analyzing the data. According to the research results, it might be concluded that when a five-year-old child who is thought to be gifted learns how to read on his own in preschool period, he develops a reading strategy based on word recognition and his vocabulary is a significant factor in his reading comprehension.

Keywords: Gifted , Language Acquisition, Natural Readers.

Bugün yaşantımızı teknolojinin yönlendirmesi yüzyılın en büyük gerçeği olarak her alanda karşımıza çıkmaktadır. Bu durumun hayret verici deneyimlerini çocuklarda gözlemlemek mümkündür. Henüz, el göz koordinasyonunu tamamlamamış bir çocuk bilgisayar ekranında fare okunu hareket ettirebilmekte; yetişkinlerin zorlanarak kullandığı birçok elektronik aleti kullanmayı kolaylıkla öğrenebilmektedir. Bilgisayar ve televizyonun ilginç etkilerinden biri ise kendi kendine okumayı öğrenen çocukların sayısının giderek artması olduğu söylenebilir. Yeni yüzyılın minik beyinleri, pratik düşünebilmenin orijinal örneklerini günlük yaşamda sergiledikçe öğretmenler, anne babalar ve uzmanlar zekânın gelişimsel boyutunu daha da irdeleme gereği duymaktadır. Bazı çocukların bu fırsatları çok erken bir yaşta ustalıkla kullanmaya başlamasıyla zekâ kapasitesi ve yetenekler yelpazesinde bu çocukların üstün kelimesiyle taçlandırılması söz konusu olmaktadır. Okul öncesi dönemde üstün zekâlı ve yetenekli çocukları belirlemek amacıyla öğretmenin ve anne babanın görüşleri önem taşır. Suveren (2006,82) beş, altı yaş grubu çocuklardan üstün yetenekli olanların belirlenmesi amacıyla öğretmenler ve aile görüşü ile zihinsel performansın ölçüldüğü belirleme sistemini kullanmıştır. Araştırma okul öncesi dönemde aile ve öğretmen değerlendirmesinin önemli kriterler olarak dikkate alınması gerektiği sonucunu ortaya koyarken bunların tek başına yeterli olmadığını ve çeşitli türde, sayıda ölçeğin kullanılması gerektiğini vurgulamaktadır.

* Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar II. Ulusal Kongresi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur

** Dr. Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Ankara, Türkiye, ozlembas@hacettepe.edu.tr

Okul öncesi dönemde üstün zekâlı çocuklar açısından dilin kullanımında yaşitlarına nazaran belirgin gelişimsel farklılıklar gözlenebilmektedir. Bozkurt, (2007,32-33) üstün yetenekli çocuklarda dilin kazanımının daha erken yaşta başladığına ve gelişim aşamalarının hızlı ilerlediğine dikkati çekerken normalde on sekizinci ayda başlayan kelimeler arasında bağlantı kurarak cümle oluşturmanın üstün yetenekli çocuklarda on ikinci ayda görülebildiğini vurgulamaktadır. Bu özellikteki çocuklar soru sorarken ve soruları cevaplanırken kelime bilgisi kazanır; farkında olmadan kelime dağarcığını, dünyayı ve çevresindeki insanları anlamak için geliştirir (Uzun, 2004,31). Sözcük hazineleri sürekli zenginleşmekte ve sözcükleri tam anlamıyla kullanılmaktadırlar. Küçük yaşta ve kendi başına okumayı sökmeleri üstün zekâlı çocukların başka bir zihinsel özelliğidir (akt. Leana, 2005, 19; Cutts ve Moseley, 2001).

Üstün zekâlı çocukların dil edinimi sürecinde taklit veya tekrardan çok kendilerine özgü sorgulama sistemiyle anlam inşa ettikleri söylenebilir. Chomskyan görüş dilin yaratıcı olduğunu ve insanların üretmedikleri veya işitmedikleri cümleleri anlayabileceğini öne sürmektedir (Cook ve Newson, 1996,77). Chomsky'e göre çocuklar; dili bisiklet sürmeyi öğrenir gibi öğrenmezler. Çocukların duydukları cümleleri taklit ederek ya da benzetişim yoluyla yeni cümleler üreterek de dili öğrenmeleri mümkün değildir (Zeyrek, 2006,138). Örneğin; üstün zekâlı bir çocuğun otuz altı aylıkken babasıyla daha önce yaptıkları sohbetleri hakkında, baba olay örgüsünü eksik anlattığında "Hayır öyle söylememiştin!" diye cümleleri düzeltilmesi; onda zihinsel açıdan bir farklılık olabileceğini ailesinin gözlemlemesiyle ortaya çıkmıştır.

Vygotsky; iç konuşma, egosantrik konuşma ve çocukların monologları üzerine yürüttüğü çalışmaları sonucunda gelişimsel olarak üç yaş civarında düşünme ve konuşmanın ayrı ayrı seyrederken, daha sonraki yıllarda ilişkili olduğunu ve düşüncenin sözel ifadeye; ifadelerin de betimlemeye dönüştüğünü ileri sürmüştür (Harley, 2008,88). Vygotsky (1978,80) Piaget'in teorisinde öne sürdüğü işlevsel konuşmalara; örneğin çocukların beş yaş civarı "Güneş neden düşmez?" gibi sorularına verilen cevapları genelleymeyeceği için düşünsel becerilerinden uzak olduğunu ileri sürer. Ona göre olgunlaşma ve gelişim öğrenmeyle sağlanır, öğrenmenin sonucu değildir. Zihinsel gelişimle paralel çocukların sordukları bu soruların özellikle üstün zekâlı çocuklar açısından entelektüel bilgi edinmek amacıyla sıklıkla sordukları gözlenebilmektedir. Örneğin; yağmurun nasıl yağdığını, araba motorunun nasıl çalıştığını merak eden bu çocuklar, aldıkları cevapları yapılandırırken konuyla ilgili yeni kelimeleri de bağlam içinde öğrenmektedirler.

Anbar'a (2004,149) göre altı yaş öncesinde okumanın kazanımı tıpkı konuşmanın öğrenilme sürecine benzemektedir. Standart bir okuma yöntemi veya aile rehberliği olmadan okumayı öğrenen bu çocukların ortak noktası tümünün tıpkı konuşma gelişiminde izlediği bir - iki kelimelik dönemler gibi basamak basamak okuma becerisini geliştirmesidir. Anbar'ın "doğal yöntem" olarak adlandırdığı bu zihinsel süreç, erken yaşta okumayı kazanan tüm çocuklarda benzer seyretmektedir. Anbar'ın (2004,151) okuma gelişimiyle ilgili diğer bir görüşü de, çocukta linguistik gelişime paralel okuma gelişimi de yetişkin iletişimiyle bağlantılı gitmektedir. Yani bir çocuk küçük yaşlarda anne babasının sesli ifadelerine ve dili kullanma iletişimine nasıl konuşma becerisinde ihtiyaç duyuyorsa, okuma becerisinde de onların geri bildirimleri ve eşliğine ihtiyaç duymaktadır.

Üstün zekâlı çocukların erken okuma deneyimleri; kısa sürede bağımsız okuma becerisine sahip olmaları ve anlama düzeyi açısından metnin ana fikrini, vermek istediği dersi rahatlıkla yorumlamalarında gözlenebilmektedir. Bu çocuklar derinlemesine bilgi sahibi oldukları metinleri, metinler arası bağlantılar kurarak okuyabilirken kelime dağarcığını da fikir yürüterek geliştirmektedirler. Okul öncesi dönemde kendi başına okumayı öğrenen çocukların sayısı her geçen gün artmaktadır. Bu çocuklar arasında üstün zekâlı olanların ses, hece, kelime ve cümle birimleri hakkında farkındalığının ne olduğu ve anlama düzeyinin betimlenmesi önemli görülmektedir. Çalışmada dil edinimiyle ilişkili olarak üstün zekâlı olduğu varsayılan beş yaşında bir çocuğun okuma becerisini betimlemek amaçlanmıştır.

Bu genel amaç doğrultusunda çalışmanın alt amaçları şunlardır:

- ✓ Üstün zekâlı olduğu varsayılan beş yaşında bir çocuk, okuduğu bir metni nasıl anlamlandırmaktadır?
- ✓ Üstün zekâlı olduğu varsayılan beş yaşında bir çocuk; ses, hece, kelime, cümle birimlerini nasıl okumaktadır?

Yöntem

Bu çalışmada üstün zekâlı olduğu varsayılan beş yaşında bir çocuğun okuma becerisi incelenmiştir. Araştırmaya konu olan MKÇ'nin kendine özgü durumunun çalışılması nedeniyle bütüncül tek durum deseni kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2006,290). Araştırmada gözlem, görüşme, doküman analizi yöntemleriyle veriler toplanmıştır. MKÇ'nin sınıf öğretmeni ve babasıyla yapılan görüşme kayıtları, çocukla yapılan çalışmanın video kaydı ve tutulan gözlem notları veri kaydını oluşturmaktadır. Araştırma, elde edilen bu verilerle sınırlıdır ve MKÇ'nin durumunu betimlemesi nedeniyle genellenememektedir. Verilerin analizinde doküman analizi yöntemi kullanılmıştır.

Analiz Birimi

Araştırmanın analiz birimi olan MKÇ; 13 Ağustos 2003 doğumlu erkek çocuktur. 2008- 2009 eğitim öğretim yılında bir kolejde anasınıfına başlamıştır. MKÇ yirmi beş aylıkken yuva eğitimine başlamış, otuz altı aylıkken de okumayı öğrenmiştir. İki yaş civarında araba markalarına olan ilgisinin kelime tanıma ve logo okuma yoluyla ilerlemesi daha sonra bilgisayar klavyesinden harfleri öğrenmesiyle okuma becerisini kazanmıştır. Zamanla kartvizit, gazete gibi malzemeleri okuyan MKÇ, bilmediği kelimeleri metin içinden anlamlandırarak okuma becerisini geliştirmiştir. Düzeyinin üstünde ve yabancı kökenli kelimelerin (protesto, propaganda gibi) anlamını sorduğu babası tarafından görüşmede dile getirildiğinde sınıf öğretmeni de bu kelimeleri ders esnasında amaçlı kullandığını söylemiştir. MKÇ'nin dil gelişimindeki bu örneklerin yanı sıra ilgi duyduğu pek çok konuda derinlemesine bilgisi vardır. Yapılan çalışmalarda futbolcuları, onların künye bilgilerini ve takımlarını, Galatasaray'ın oyuncu kadrosunu, Avrupa liglerini saymıştır. Bu durumu babası, televizyon ve futbola olan ilgisinin hafızasının da güçlü olması, bir kez duyduğu ve izlediğini unutmaması sonucu olduğunu vurgulamıştır. Şu anda beş buçuk yaşında olan MKÇ'nin benzer gelişimsel sıramaları yabancı dil derslerinde ve yüzme çalışmalarında da sergilediği öğretmenlerinin değerlendirmeleridir. Öğrenciye altı yaşın altında olduğu için zekâ testi uygulanmamıştır.

Veri Toplama ve Analiz Süreci

Araştırmaya konu olan üstün zekâlı olduğu varsayılan beş yaşındaki MKÇ'nin okuma becerisini betimlemek amacıyla çalışmalar yapılmıştır. 1. Sınıf Metin İnceliyorum kitabından seçilen ortalama yüz kelime uzunluğundaki altı hikâye türü, iki bilgilendirici metin ve iki şiir okuma materyali olarak kullanılmıştır. Bu metinlere yönelik; araştırmacı tarafından hazırlanan çoklu zekâ etkinlikleri, hikâye haritaları ve çoktan seçmeli sorular MKÇ'nin okuduğunu nasıl anlamlandırdığını analiz etmek üzere uygulanmıştır. Yapılan çalışmalar video kaydına alınmıştır.

Okumada anlamayı değerlendirme okumanın en önemli boyutudur. Anlamanın ölçülmesi ürüne ve sürece dayalı yapılabilir. Sürece dayalı ölçümlerde; okunanı anlatmak ve soru cevap sistemiyle okuma işlemi yapılırken ölçülmeye çalışılır (Akyol,2001,161). MKÇ'nin okuma metinlerini nasıl anlamlandırdığına ilişkin bulgular; okuma çalışmaları boyunca metinle ilgili açıklamaları ve sorulara verdiği cevaplardan oluşan verilerdir. Okuma becerisi yazma becerisinin akranlarına oranla çok ilerisinde olduğu için MKÇ'ye yazılı bir ölçme aracı uygulanmamıştır. Sesli okuma, ölçme

değerlendirme aracıdır. İlk okumaya başlayan öğrencilerin okuma düzeylerini saptamada ve okuma ediniminde karşılaşılan sorunların belirlenmesinde yardımcı olur (Baştürk, 2004,124). Bu nedenle MKÇ'nin sesli okuma sırasında karşılaştığı güçlükler okuma hızı, vurgu, tonlama ve noktalama işaretleriyle ilgili farkındalıkları dil birimlerini nasıl okuduğunu örneklemektedir.

Bulgular ve Sonuçlar

Üstün zekâlı olduğu varsayılan beş yaşında bir çocuk, okuduğu bir metni nasıl anlamlandırmaktadır?

MKÇ ile okuma çalışmalarına ilk olarak onu zorlamayacak daha önceden bildiği varsayılan "Tavşan ile Kaplumbağa" fablıyla başlanmıştır. Bu metnin kendisi için çok kolay olduğunu söyleyen çocuk, fablın tamamını okumadan etkinlikleri yapmıştır. Daha sonraki okuma çalışmalarında çok bilinen masal ve fabllar kullanılmamış, MKÇ'nin entelektüel bilgisini kullanacağı haberleşme, spor, dünyanın hareketleri, üretim- tüketim konulu metinler okutulmuştur. Bu çalışmaları 15dk.'lık oturumlarda tamamlayan MKÇ'nin en belirgin özelliklerinden biri sorulan sorulara anında cevap vermesi ve daha önce duymadığı bilgilere yönelik akıl yürütmesidir. Özellikle metin içi soruların hemen hepsini hatasız yanıtlayan MKÇ; zaman zaman metinler arası bağlantılar kurup okuduğu başka metinlerden de örnekler anlatabilmektedir.

"Örneğin:

Aşağıdakilerden hangisi Atatürk'ün sporla ilgili bir sözüdür?

A) Sporcu her zaman kazanmalıdır.

B) Ben sporcunun zeki, çevik ve aynı zamanda ahlaklısını severim.

C) Türk sporcuları şampiyondur. "

Bu soruyu MKÇ doğru yanıtlamıştır. Daha önce bu sözü duydu mu diye sorulunca şu yanıtı vermiştir:

- Hayır, ben fikir yürüttüm çünkü Atatürk öyle "Sporcu her zaman kazanmalıdır, Türk sporcuları şampiyondur." gibi garip sözler söylemez.

Bir diğer metin "Yeşillik Köyünde Susuzluk" incelenirken MKÇ'ye susuzluk problemini çözmek için köy halkı hangi yolları denemiştir sorusu sorulmuştur. Metinde geçen konserve kelimesini bilmeyen çocuk bunu kavanoz diye kullanarak "Kavanoz yapacaklardı ama bi anlamı yok konserve (öğretmenden duyarak) açacağı da yapmalılar." cevabını vermiştir. Bu cevap, MKÇ'nin kelimelerin anlamını bağlam doğrultusunda yorumladığını ve çok boyutlu düşündüğünü ortaya koymaktadır. Bu tip muhakeme sorularının yanı sıra kodlama ve kategori etkinliklerinde de bilgiyi oldukça hızlı organize edebilmektedir. Örneğin; Türk sporcuları ve spor dallarıyla ilgili numara kodlaması verilen kutuları ve sporcuları kategorize edebilmiştir. MKÇ'nin okuduğunu anlama becerisinde ön bilgilerini de anlam inşa etmekte etkili kullandığı gözlenmiştir. Örneğin; Dünyanın Hareketleriyle ilgili metinde yörünge kavramı geçmediği halde "Dünya öyle boşlukta değil yörünge dönmüyor." açıklamasını yapmıştır. Ön bilgiler metinden anlam kurmada önemli görev üstlenir. Kelime tanımayı ve kelimelerin cümle içinde yer almasını etkilemektedirler (Akyol, 2001,162).

Üstün zekâlı olduğu varsayılan beş yaşında bir çocuk ses, hece, kelime, cümle birimlerini nasıl okumaktadır?

Üzerinde sesli okuma ve anlama çalışmaları yapılan metinlerin dört tanesi bitişik eğik yazıyla, altı tanesi dik temel harflerle yazılmıştır. MKÇ'nin dik temel harfleri kolaylıkla ve hızlı okuduğu gözlenmiştir. Bitişik eğik yazıda bazı harf sembollerini karıştırması ve satır sonunda hece bölmeden kaynaklanan okuma güçlükleri gözlenmiştir. Bu durum; MKÇ'nin okuma esnasında kelime tanıma stratejisini kullandığı ve bitişik eğik yazılı metinlerdeki sembol farklılıklarının onu zorladığı biçiminde yorumlanabilir. Torgesen'e (1986) göre başarılı okuyucular kelime tanıma becerilerini otomatik halde

kullanılmaktadırlar (akt. Akyol, 2001, 140). Vatansaver'in (2008) Çözümleme Yöntemi ve Ses Temelli Cümle Yöntemiyle okuma yazma öğrenen öğrenciler üzerine yaptığı araştırmasında; önemli bulgulardan biri her iki yöntemle okuma yazmayı öğrenen öğrencilerin okuduğunu anlama başarıları arasında anlamlı fark olmamasıdır. Yani metinlerin hangi tip yazıyla yazıldığının okuduğunu anlamada etkili olmadığı söylenebilir.

MKÇ'nin okuma becerisinin kelime tanıma hızına bağlı olarak ilerlediği gözlenmiştir. Bu durum anlamını bilmediği kelimelerde örneğin *hasat yerine hasta* diyerek okumasında gözlenmektedir. Dakikada 60 kelime okuyan MKÇ'nin vurgu ve tonlamaya dikkat etmediği, cümleleri birim birim okumadan ilerlediği gözlenmiştir. Şiirin bir kıtasındaki kelime sayısını sayması istenince yapmak istemediğini söylemiştir. Hece çalışmalarında konuşma becerisiyle bağlantılı söylenişe göre hece sayabilmektedir. MKÇ'nin dil birimleriyle ilgili tanımsal bilgisi olmadığı, okuma metinlerini yüksek kelime hazinesi ve okuma hızı doğrultusunda anlamlandırdığı gözlenmiştir.

Tartışma ve Öneriler

Üstün zekâlı olduğu varsayılan beş yaşında bir çocuğun okuma becerisini betimlemenin amaçlandığı bu araştırmada; üstün zekâlı olduğu varsayılan beş yaşında bir çocuk, okuduğu bir metni nasıl anlamlandırmaktadır alt amacına ilişkin bulgular MKÇ'nin hafıza gücü metinle ilgili olayları ve soruları doğru cevaplamasını sağlarken, akıl yürütme ve muhakeme yeteneği de metinleri nasıl anlamlandırdığını ortaya koymaktadır. Uzun (2004,32) dilin kazanımında üstün yetenekli çocukların yaşlılarına göre yüksek düzeyde kelime hazinesi, geniş kapsamlı genel bilgi, güçlü hafıza kapasitesinin dil gelişimindeki farklılıkların göstergeleri olarak nitelemektedir.

Üstün zekâlı olduğu varsayılan beş yaşında bir çocuk ses, hece, kelime, cümle birimlerini nasıl okumaktadır alt amacına ilişkin bulgular MKÇ'nin okumayı logo okuma yoluyla öğrenmesi ve kelime tanıma becerisine dayalı okuma hızının gelişmesi ile ilgili dil birimlerinden en fazla farkındalığının kelimelerde olduğunu ortaya koymaktadır. Klaua ve Guthrie (2007) akıcı okuma ve okuduğunu anlama üzerine gerçekleştirdiği çalışmada; 278 beşinci sınıf öğrencisi üzerinde yapılan uygulamalar sonucunda kelime, cümle ve paragraf birimlerinde anlama düzeylerine bakılmıştır. Çalışmada, okuduğunu anlama açısından kelime tanımanın otomatik kullanımı ve ön bilgi çağrışımının çift yönlü ilişkili olduğu vurgulanmaktadır.

Araştırmanın bulgularından yola çıkarak okul öncesi dönemde okumayı öğrenen üstün zekâlı olduğu varsayılan beş yaşındaki bir çocuğun; kelime tanıma becerisinin okuma başarısındaki önemli bir değişken olduğu ve akıl yürütme ve muhakeme yeteneklerinin okuduğunu anlamada etkili olduğu söylenebilir. Bu çalışmadan yola çıkarak hafıza ve okumayı öğrenme arasındaki ilişkiyi ortaya koyabilecek araştırmalar önerilebilir.

Kaynaklar

- Akyol, H. (2001). *Türkçe ilkokuma yazma öğretimi*. Ankara: Gündüz Eğitim Yayıncılık.
- Anbar, A. (2004). *The secret of natural readers. How preschool children learn to read*. USA: Praeger Publishers.
- Baştürk, M. (2004). *Dil edinim kuramları ve Türkçe'nin anadili olarak edinimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Bozkurt, S.(2007). *Okul öncesi dönemde öğretmenleri tarafından yaşlılarına göre üstün ve özel yetenekli olarak aday gösterilen çocukların gelişim özelliklerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara, Türkiye.
- Cook, V. J. ve Newson, N. (1997). *Chomsky's universal grammar*. USA: Blackwell Publishers Ltd.
- Cutts, N. E., ve Moseley, N. (2001). *Üstün zekâlı ve yetenekli çocukların eğitimi: ulusun en büyük kaynaklarından birinin*

- harcanması nasıl önlenir?* (Çev. İ. Ersevîm) İstanbul: Özgür Yayınları. (Orijinal eserin yayım tarihi 2001).
- Harley, T. A. (2008). *The psychology of language*. NY: Psychology Pres.
- Klauda, S. Z. ve Guthrie, J. T. (2007). *Relationships of three components of reading fluency to reading comprehension*. [Okumada akıcılık ve okuduğunu anlamının üç bileşeninin ilişkisi] Haziran 2008 tarihinde www.cori.umd.edu/research/publications/2007_klauda_guthrie.pdf adresinden erişildi.
- Leana, M. Z. (2005). *Üstün zekâlı ve normal çocuklarda yönetsel fonksiyonlar: Londra kulesi testi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim dalı. İstanbul, Türkiye.
- Suveren, S. (2006). *Anasınıfına devam eden çocuklar arasından üstün yetenekli olanların belirlenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı. Bolu, Türkiye.
- Torgesen, J. K. (1986). Computers and cognition in reading: A focus on decoding fluency. *Exceptional Children*. October, 53, 157- 162.
- Uzun, M. (2004). *1. Türkiye üstün yetenekli çocuklar kongresi: üstün yetenekli çocuklar el kitabı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Vatansever, H. (2008). *Çözümleme (cümle) yöntemi ve ses temelli cümle yöntemine göre okuma yazma öğrenmiş çocukların okuduğunu anlamadaki başarı durumlarının değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul, Türkiye.
- Vygotsky, L. S. (1978). Interaction between learning and development. M. Cole, V.J. Steiner, S. Scribner, E. Souberman (Eds.) *Mind in society the development of higher psychological processes*.(s.79-91) USA: Harvard University Pres.
- Yıldırım A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Zeyrek, D.(2006). Dil Edinimi. A. Kocaman (Yay Haz.) *Dilbilim, temel kavramlar, sorunlar, tartışmalar içinde* (s. 137-150) Ankara:Dil Derneği Yayınları.